

Nuo Veiliškių iki Vytautavos: signataro Donato Malinausko giminės keliais

Veiliškių palivarko Šeimininkai

Pradėjės išsamiai domėtis Vasario 16-osios Akto signataro Donato Malinausko gyvenimo istorija, nustebau, kad jo giminės pėdsakų yra ir Vilkaviškio krašte. Signataras savo giminę kildino iš Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės Kęstučių-Gedimino palikuoniu. D. Malinauskas – Lietuvos bajoras, kartu su Suvalkijos tūkiniukų vaikais kūrė Lietuvos valstybę, ieškojęs Vytauto Didžiojo palaiku Vilniuje bendraves su J. Basanavičiumi ir skleidęs lietuvišką dvasią i Sibiro tremtį buvo iševertas iš Alvito apylinčiu.

Signataro motinos Annos Tanskos giminė susijusi su Veiliškių dvaru. Šis dvaras priklausė Ignui Kęstučiui-Gediminui, garsios Kęstučių-Gediminų giminės palikuoniu. Tanskų ištakėjo už A. Malinausko – carinės armijos pulkininko, būsimo signataro tėvo.

Ieškodamas Veiliškių dvaro pėdsakų į pagalbą pasikviečiai Žaliojoje gyvenanti kраštotyrininką mėgejā Modestą Vizgirdą. Kelyje Žalioji-Virbalis, gal penktame kilometre, kažkur dešinėje, kur dabar dirbami laukai, XVIII amžiuje įkurtame dvaro gyveno Gediminų palikuonys. Tokliau paešekos nukrypo į Bartninkus, kur gyveno kita Kęstučių-Gediminų giminės atšaka.

Šventoriaus paslaptis

Dr. J. Basanavičius 1907 m. išleistame

Atkelta iš 9 p.

Pėdsakai nuvedė į Onuškių ir Žilinus

Signataras D. Malinauskas gimė 1869 m. kovo 7 d. Kraslavos (Latvija) dvare, Kęstučio-Gedimino palikuoniu turtingų bajorų šeimoje. Ankstį netekęs tėvo jis su motina persikelė į Jakovicių dvarą prie Onusko. Majažių Donata globojo motinos dėdė Bernardas Kęstutis-Gediminas.

Sulaukės garbaus amžiaus 1937 m. D. Malinauskas paliko Vytautavą ir persikelė arčiau motinos giminės į Alvitą, kur nusipirkė dvarą. Iš čia D. Malinauskas su žmona ir seresimi buvo iševertas į tremtį Sibire. Ten jis ir mirė. Signataro ir jo šeimos narių palaiakai Atigimimo metais parvežti ir perlaidoti Onusko bažnyčios šventoriuje, greta motinos Annos Tanskos-Malinauskiens. Simbolika, kaip greta šių kapų stovi apsamanojės paminklas Žilinės bažnyčios fundatoriui dvarininkui Žiliniui.

Keliaudamas D. Malinausko gyvenimo pėdsakais susipažinau su Onuškių kultūros namų direktore Liuda Korsanoviene. Kartu aplankėme Vytautavos Šv. Antano Paduvie-

Donato Malinausko kapas Onuško bažnyčios šventoriuje. Autorius nuotr.

veikale „Baudžiava Lietuvą“ Bartninkų kraštas“ rašė: „Vienu iš žmoniškesnių samdytojų, kuris žmones ne taip sunkiai vargi, buvęs tūlas Gediminas, regis 1840–1850

Vytautavos bažnyčia, kurios statyba parėmė D. Malinauskas, iškilo 1939 m.

metuose dvarus valdės, kurio šeimynos kai-pai ant šventorius prie Bartninkų bažnyčios resiranda“. Daugiau žinių apie šių dvarininkų J. Basanavičius nesuteikė.

Istorinėje literatūroje žinių apie šią giminę nesuradau. Pasirūmėjau kraštotyrininko D. Malinausko giminaičio Viktoro Jenciaus-Butauto sukauptomis žiniomis

čio bažnyčią, iškilusią miškų ir laukų glūdumoje. Būsimai bažnyčiai 1930 m. D. Malinauskas dovanėjo Paulinavos ūkio žemę ir kūrė esančius ūkininkus pastatus.

Onuškyje, sustojus prie D. Malinausko kapo, Liuda tarstelėjo, ar nenorėčiau susi-stanti su vistiniui klebonu, kuris yra iš Vilkaviškio. Netrukus spaudžiau ranką Onuško klebonui Algimantui Gaidukevičiui. Jis syp-telėjo: „Aš baigęs V. Vitkausko vidurinę mokyklą, jus pamenu.“

Su klebonu nuyvokė į Žilinės. Labai knietėjo aplankytini bendarpavardžio statybtą Šv. Antano Paduviečio bažnyčią. Bažnytėlė medinė, jauki. Miestelis vardą gavęs nuo bažnyčios statytojo pavardės. Jau jaunystėje žinojau šio miestelio vardą ir pirmuosius rašinėlius studentų spaudoje pasirašinėjau Žilinėlio slapyvardžiu.

Atsisveikindamas su svetingu kunigu A. Gaidukevičiumi, sulaukiau kvietimo atvykti į Vytautavos Šv. Antano titulinis atlaidus ir dar svečių atsivežti.

Atlaidai Vytautavoje

Gaila, dėl karantino Vilkaviškio folkloro kolektyvai nerizikavuo vykti į Vytau-

tavą. Važiavau kartu su Vilniaus trečio amžiaus universiteto istorijos fakulteto klasytuojų grupėle. Po Šv. Mišių romantiška aureole apgaubtoje bažnytėlėje pa-pasakoju apie D. Malinausko gyvenimo sąsajas su Vilkaviškio pristačiu ir savo istorinių apybriųžių leidini. Buvo ne vienintelis vilkaviškietis atlaiduose. Gražiu balsu susirinkusiuosius pakerejo Vilniaus šloviniimo grupės „Osana“ vadovė, buvusi vilkaviškietė Renata Stankevičienė (Saba-taitytė).

Šv. Antano atlaidai – atgaiva sielai. Čia atvyksta tie, kam rūpi istorinis paveldas,

signataro D. Malinausko vardas ir darbai.

Su Onuškių Donato Malinausko mokyklos direktore ir Onuško klebonu aptaréme

Onuško, Alvito ir Vilkaviškio kultūrinius ryšius.

Grupė onuškiečių planuoja atvykti į Šv. Onos atlaidus Alvite.

Antanas ŽILINSKAS
istorikas, muziejininkas

Projektų „Laisvės pamokos“
remia Spaudos, radio
ir televizijos rengimo fondas

apie šią giminę ir kunigaikščių Kęstučių-Gediminų palikuoniu mazolėlių Bartninkų bažnyčios šventoriuje.

Kunigaikščio palaikos

Kunigaikščio Igno Kęstučio-Gedimino kapavietę surada Seirijuose. Pagelbėja spauglos vietinės kapų tvarkytojos. Nupajuto medžio formos granito paminkle iškaičiau įrašą: „Ignacy ostatni z roku Kiestuti-Gedymin (1821–1898).“

Keliauju vėl į Bartninkus. Būtent iš 1793 m. gime Juozas Eustachijus, Jokūbo sūnus, kunigaikštis Kęstutis-Gediminas, būsimasis Bartninkų dvarasavininkas. Krikštynas Kalvarijoje, mokėsi Dominikonų mokyklose Merkinėje, Vilniuje. Santuokoje su Eleonora Šiukštaitė jis turėjo tris dukras bei tris sūnumus: Igną (jo paminklas stovi Seirijuose), Jokūbą ir Oskara.

Kunigaikštis Juozas Eustachijus mirė Karalkrėlyje ir palaidotas Bartninkų bažnyčios šventoriuje. Jo žmona Eleonora mirė 1858 m. ir palaidota ten pat. Greta buvo palaidoti antekės – Stasė, Mania ir Minkė Šabunevičiūtės.

Bartninkų senolės Marija Šlekaitytė ir Marija Bernotaitė man pasakojo, prisimenant karstus su jaunomis merginomis. Per karą rūsiai nuniokoti, palaikai galimai perlaidoiti šventoriuje, kur stovi kulkus kryžius.

Nukelta į 10 p.